

MINISTERSTVO VNITRA
Poradní sbor ministra vnitra
ke správnímu řádu

Závěr č. 34

ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 9. 5. 2006

Náhrada nákladů řízení osobě podávající vysvětlení (§ 79 odst. 4)

Správní orgán je povinen uhradit osobě podávající vysvětlení za podmínek ustanovení § 79 odst. 4 správního řádu a vyhlášky č. 520/2005 Sb. hotové výdaje a ušlý výdělek.

Odůvodnění:

Ministerstvo vnitra obdrželo dotaz Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, zda je možné osobě podávající vysvětlení podle ustanovení § 137 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění zákona č. 413/2005 Sb., uhradit náklady, které jí vznikly v souvislosti s podáním vysvětlení.

Právní úprava hrazení hotových výdajů a ušlého zisku osobám odlišným od účastníků řízení je obsažena v § 79 odst. 4 správního řádu. Tímto ustanovením ve spojení s § 176 zákonodárce zmocnil Ministerstvo vnitra k vydání vyhlášky, kterou *se stanoví rozsah, v němž správní orgán hradí hotové výdaje a ušlý výdělek jiným osobám, zejména v souvislosti s výkonem funkce opatrovníka a s opatrováním podkladů pro vydání rozhodnutí*. Pojem „jiné osoby“ je třeba vykládat v návaznosti na ustanovení § 79 odst. 3 tak, že jde o osoby odlišné od účastníků řízení. Kategorie osob, kterým mají být hotové výdaje a ušlý výdělek hrazeny, zákon taxativně nevymezuje, a nečiní tak ani vyhláška č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení. Může jít tedy o jakékoli osoby, kterým vznikly náklady v souvislosti s řízením. Zákon demonstrativně uvádí hrazení nákladů v souvislosti s výkonem funkce opatrovníka a s opatrováním podkladů pro vydání rozhodnutí.¹

¹ Ustanovení § 79 odst. 4 je nástupcem § 31 odst. 3 a 4 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, podle kterých platilo, že „*Správní orgán nahradí svědkovi hotové výdaje a mzdu,*

V praxi vznikly pochybnosti, zda lze hotové výdaje a ušlý výdělek nahradit i osobě podávající vysvětlení vzhledem k tomu, že ustanovení § 137 o vysvětlení upravuje postup před zahájením řízení, tedy úkony (směřující zejména k zajištění budoucích podkladů pro rozhodnutí), které probíhají mimo samotné správní řízení (arg. slovy „náklady řízení“).

Systematicky je § 79 zařazen v hlavě VI části druhé správního řádu, která upravuje vedení správního řízení. To však samo o sobě nemůže být rozhodujícím argumentem - § 137 je součástí části třetí zákona, nazvané „Zvláštní ustanovení o správním řízení“. Při výkladu ustanovení § 79 odst. 4 je třeba přihlížet k postavení a ochraně práv osob dotčených v konkrétním případě. Postavení osoby podávající před správním orgánem vysvětlení se totiž zásadně neliší od postavení osoby podávající svědeckou výpověď v průběhu správního řízení.

Podle § 79 odst. 4 hradí správní orgán mimo jiné hotové výdaje a ušlý výdělek zejména v souvislosti s opatřováním podkladů pro vydání rozhodnutí. Podle § 137 může právní orgán opatřit vysvětlení potřebná také k určení předpokládaného rozsahu podkladů pro rozhodnutí. Každý je povinen správnímu orgánu vysvětlení podat; k vynucení této povinnosti má správní orgán k dispozici i některé zajišťovací prostředky (které jsou jinak také součástí části druhé zákona). Jde o předvolání, předvedení a uložení pořádkové pokuty. Podání vysvětlení je zakázáno nebo může být odepřeno ze stejných důvodů, jako svědecká výpověď.

Vzhledem k výše uvedenému a k tomu, že osoba podávající vysvětlení je dotčenou osobou ve smyslu § 2 odst. 3, není však účastníkem řízení, je podle názoru poradního sboru správní orgán povinen nahradit jí za podmínek § 79 odst. 4 správního řádu hotové výdaje a ušlý výdělek.

která mu prokazatelně ušla. Nárok je třeba uplatnit do tří dnů po výsledku, jinak zaniká. Náklady spojené s předložením listiny nebo s ohledáním, které vznikly tomu, kdo není účastníkem řízení, hradí správní orgán.“